

621

פ ר ו ש ו ק ו ל מ ס' 36/א

מיטיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ד', י"ג בסיון תשס"ז-23.5.66 בשעה 08.30.

השתתפו: ב. ניר - היו"ר

- ב. אזניה
- א. אלטמן
- ע. איכלוב
- ע. אסף
- ס. נגין
- י. הררי
- י. יסעיהו
- ד. צברי
- ח. רובין
- י. ש. רוזנברג
- י. שופמן

נעדרו: ס. אונא

- י. בדר
- ש. הלל
- ז. ורהפטיג
- ס. כמיס
- ת. טוכי
- ב. לוקר
- ס. סנה
- י. סרלין
- ס. קסיס

סוזמנים: א. ירין - המטנה ליועץ המשפטי

סדר-היום: חוק הטעבר (תיקון) תשס"ז-1956.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ב. ניר:

אני רוצה להודיע לחברי הוועדה שקיבלנו מכתב מעו"ד רוז, ובו כמה הצעות תיקונים בנוגע לפרוצדורה האזרחית. המכתב נמצא בתיקי חברי הוועדה, והייתי מייעץ לכם לקראו, מפני שיש שם כמה דברים נבונים, לדעתי. זהו העתק מכתב שנשלח לשר המשפטים.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך שאני יו"ר זמני, ויש אצלנו טבע מדברים זמניים הופכים לקבע. הייתי מציע לחברי הוועדה לבוא בהצעות, כדי שזה לא יהיה כך.

אני מבקש להכנס בסדר היום של ישיבת הוועדה בסבוע הבא טעיף: בחירת יו"ר.

י. ש. רוזנברג:

היו"ר ב. ניר: בסוף פברואר נתקבל על-ידי יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט העתק מכתבו של עו"ד תמיר לשר המשטרה בענין קסטנר-גרינוואלד, המכתב נמצא בתיקי חברי הוועדה. יו"ר הוועדה פנה אז לשר המשטרה וביקש הסברים בענין זה. על כך לא באה כל תשובה עד אתמול. היום נתקבל מכתב מעו"ד תמיר שמזכיר את מכתבו הקודם

היו"ר ג. ניר:

ואומר כי לא בטור לו על כל פעולה מצד הוועדה. הייתי מציע לענות לו כי החומר בטור לחברי הוועדה.

י. ש. רוזנברג:

לוועדה יש רשות לדרוש הסברים משר המשטרה. אם יו"ר הוועדה כתב מכתב לשר המשטרה וביקש הסברים, יש לשר המשטרה רשות לאמר כי אינו רוצה לבוא או אינו יכול לבוא בשלב זה, אבל דוסני שאין זה באה מצד שר שלא לענות על פניה כזאת. ועל כך אין הוועדה צריכה לעבור לסדר היום בטחיקה. לדעתי, צריך היו"ר להתקשר עם שר המשטרה ולבקש ממנו שהוא או מנהל משרדו יופיעו בפני הוועדה בענין זה.

ב. אזניה:

אינני מסכים לכך. אינני חושב שאנחנו צריכים להסתבך בעניינים לא-לנו. אני מציע לענות לעו"ד תמיר כי קיבלנו את מכתבו ומסרנו אותו לכל חברי הוועדה, ואין בדעת הוועדה להתערב בענין זה.

י. ש. רוזנברג:

אני מסכים לזה. אינני מזכיר על התשובה לעו"ד תמיר. אבל לא יתכן שוועדה ביקשה אינפורמציה מסר ולא נענתה.

היו"ר ג. ניר:

אם יש לכך הסכמה, נפנה אל שר המשטרה ונבקש את תשובתו, ונענה לעו"ד תמיר שמסרנו את החומר לחברי הוועדה. אין אנחנו יכולים לספל בענין זה בתור ועדה.

הוחלט: 1. לפנות לשר המשטרה ולבקש את תשובתו בענין זה;

2. לענות לעו"ד תמיר כי החומר בטור לחברי הוועדה.

חוק המעבר (תיקון) תשט"ז - 1956.

י. ש. רוזנברג:

אני מציע במקום התיקון המוצע לחוק את המלה "אחד" בחוק הקיים. זה יביא לאותה תוצאה.

י. שופמן:

מאחר שהוסבר לנו שהתיקון בא למלא צרכים קואליציוניים, אני מציע להגביל את תקפו של החוק לשנה אחת.

ב. אזניה:

ההבדל בין הצעת חבר הכנסת רוזנברג ובין הצעה זו הוא בהגבלה לסג' סגני-שרים. אינני רוצה ללכת מעבר להצעת הממשלה בענין זה.

ד. בגין:

כולנו מבינים במה הסדור. בכל זאת אנסה לטכנע את החברים תומכי הממשלה שאולי ישנו את דעתם ביחס להחלטיות של השינוי. כולם מסכימים שבדרך כלל במדינה כל כך קטנה מספיק סגן-שר אחד למשרד. אני רוצה גם להזכיר לחברים כי היה לנו דיון בוועדת המסנה לחוקי היסוד בענין זה, שם הוסכם בהשתתפות תומכי הממשלה,

ס. בגין:

סיהיה סגן שר אחד. שר שפירא ייצג אז את סיעת מפא"י, והוא הביע את הדעה הזאת.

עכסיו נוצר מצב מסוים וברור, שבו הרוב יהיה בעד התיקון הזה. בכל זאת, אולי נשים סייג. אני מציע שבדרך כלל יהיה סגן שר אחד, אבל אם הרוב התוסך בממשלה יראה שאינו יכול להסתדר בינו לבין עצמו והוא מוכרח למנות סגן שר שני למסדר, הוא יציע זאת לכנסת. כלומר, הכלל יהיה: סגן שר אחד. היוצא מן הכלל יובא לאיסור הכנסת. הצעת היא להוסיף: החלטת הממשלה למנות סגן שר שני לאחד המסדרים תובא לאיסור הכנסת.

י. ס. דו זנברג:
אני רוצה לנסק את הצעת. המלים "שני סגני שר" נותנות טעם לפגם. קודם כל זה פתח פתח, כי כל אחד ירצה למנות סגני שרים. וזה גם לא יפה מבחינה סגנונית. זהרי אם יהיה צורך בשלושה סגני שרים, הרוב מסילא יוכל טוב לטנות את החוק.

ע. איכילוב:
אני מבין ללכו של חבר הכנסת אזניה אם הוא רוצה למנוע את האפשרות שיהיו יותר מסני סגני שרים. אבל הצעת חבר הכנסת בגין עונה גם על האפשרות הזאת. אם נאמר שהשר רשאי למנות סגן שר, בלי להגביל זאת לאחד, ואח"כ נוסיף שבמקרה של סינוי סגן שר שני יובא הדבר לאיסור הכנסת, מסילא נביע לאותה תוצאה.

א. הררי:
אני מצטרף להצעה למחוק את המלה "אחד" אחרי המלים "סגן שר", במקום התיקון המוצע.

במקרה שיהיה יותר מסגן שר אחד, אין אנחנו יודעים מה יהיה סדר העדיפויות. אנחנו יכולים להיות עדיף למחלוקת בכנסת בין שני סגני השרים.

א. ירון:
מבחינה מספסית הענין פשוט: כל עוד כתוב "סגן שר אחד" אפשר למנות אחד ולא יותר. כשמחחקים את המלה "אחד", ביחוד אחרי שהיתה, אפשר למנות כל מספר של סגנים. והצעת הממשלה אומרת כי יש להסאיר את ההגבלה, אלא שבמקום אחד, תהיה הגבלה על שנים. לכן ההצעה למחוק את המלה "אחד" אינה מביאה לאותה תוצאה.

בקודה אחרת לגמתי היא ההצעה להביא את הדבר לאיסור הכנסת. אם היום כתוב בחוק כי הממשלה תמסור הודעה לכנסת והשר יכנס לתפקידו אם מסירת ההודעה לכנסת, נכון שיכול להתנהל ויכוח בכנסת, אבל אין זה מעכב את כניסתו של סגן שר לתפקידו. ומפני זה הצעת הסינוי להביא את הדבר לאיסור הכנסת היא הצעת סינוי יסודי. ואני מתנגד להצעה זו באופן עקרוני, מפני שאני חושב שענין של הוספת סגן שר, לפי המעמד של סגן שר על פני החוק הקיים, אינו דבר שנתון לאיסורה של הכנסת. השר כחבר הממשלה זקוק לאמון הכנסת ומפנה את מקומו כאשר אין לו אמון הכנסת. לא כן סגן שר. הוא נכנס ויוצא ללא הבעת דעה מצד הכנסת, כי אם על דעת הממשלה בלבד. וכשם שאי-אפשר להביע אי-אמון לסגן שר או לסלקו מתפקידו באיזו צורה אחרת על-ידי פעולה של הכנסת, כך אין הכנסת יכולה גם לאשר את סינויו. ומה שלגמרי לא נראה לי הוא להתחיל בדבר זה דוק מהסגן השני. הייתי עוד מבין הצעה שלל סינוי סגן שר יהיה טעון איסור הכנסת, אם כי אני מתנגד לכך.

א. ידין:
להצעת חבר הכנסת הררי להוסיף הוראה בנוגע לחלוקת התפקידים בין סגני השרים, לי היה נדמה כי סעיף (ג) הקיים מתאים, בין שגבילים את המספר לסני סגני-שרים ובין שיהיו אפילו יותר. כי כתוב בו "במסגרת העניינים שהוקצו והמטכיות שהוענקו לו על-ידי חבר הממשלה".

ע. איכילוב:
ההסבר של מר ידין אינו נראה לי. לא יביאו לאישורה של הכנסת את טיבוליו של חבר כנסת מסוים כסגן שר, אלא יביאו לאישור את ההצעה למנות סגן שר שני למסדר מסוים. לאחר אישור ההצעה, תהיה אותה פרוצדורה יקום השר ויודיע על מינוי סגן השר.
השאלה שעורר חבר הכנסת הררי מענינת מאוד מבחינה מעשית. מבלי לפגוע במטכותו של השר לעשות את חלוקת התפקידים במסדרו בין סגני השרים, צריך להיות בחוק משפט האומר כי הודעה על כך תימסר לכנסת. לא יתכן שהכנסת לא תדע מה הם תפקידיו ומטכיותיו של כל סגן שר.

א. ידין:
היא אינה יודעת היום מה הם התפקידים הנמסרים לסגן שר אחד.

ע. איכילוב:
היא יודעת שהוא עוזרו הקונסטיוטיוני של השר בכל שטחי הפעולה.

ז.ש. רוזנברג:
אני מציע שמינויו של כל סגן שר יובא לאישור הכנסת. היתה פעם בעיה כאשר שר התפטר ולא היה ברור אם סגן השר נשאר בתפקידו או לא. סגן השר לפי המטכיות שנתנות לו הוא חלק מהאקזקוטיבה, והיה רצוי שמינויו יאושר על-ידי הכנסת. ואז כאשר תהיה בכנסת הצבעת אי-אמון, יהיה ברור שגם הוא נופל יחד עם הממשלה.

סגן השר ממלא את התפקידים שבמסרים לו על-ידי השר, והדבר יכרל להשתנות. אין זה הגיוני למסור על כך הודעה לכנסת, בכל פעם שמוטיפים או גורעים תפקידים מסגני השרים.

היו"ר נ. ניר:
אני מפנה את תשומת לב חברי הוועדה לכך שאנחנו עוברים לנושאים חדשים. הודעה על חלוקת התפקידים של סגני השרים, ואישור מינוי של סגני השרים בכנסת - אלה הם נושאים חדשים במסגרת הצעת חוק זו.

ע. אסף:
אני מצטרף להערת היו"ר שהצעות הטיבוניים היסודיים האלה מהוות נושא חדש.

הערת הסנייה אינה קשורה לחוק. בזמן הויכוח בקריאה הראשונה בחוק הזה, נאמר על-ידי חלק מן המתוכחים שיש כאן צורך של מפא"י לפתור בעיות פנימיות שלה בקשר עם תנועת המושבים. אני רוצה למסור לידיעת החברים שלדבר הזה אין כל שחר. ההצעה שהופנתה אלי למנות אותי כסגן שר החינוך היתה בימי המו"ט על הקמת הממשלה, לפני שהיה ידוע שיהיה סכסוך עם תנועת המושבים בענין מסדר החקלאות.

ב. אזוביה:
אחרי שהנבהר לי כי לפי פקודת הפרשנות "סגן שר" בלי קביעת מספר פירושו גם רבים, אני נשאר אטום בעתנגדותי הפרינציפיונית להכנסת הסדר ללא הגבלה, אבל לא אתנגד להצעת חבר הכנסת רוזנברג.

ב. אזניה:
 ההצעה להביא לאישור הכנסת כל מינוי של סגן שר היא נושא חדש. ההצעה להביא לאישור הכנסת מינוי של סגן שר שני אינה נושא חדש, אך אני מתנגד לה. מפני שיש לי גישה קונסטרוקטיבית עקרונית בענין זה. אני חושב שאין אנו צריכים על-ידי אישור הכנסת לעשות מסגן השר יותר מאשר הוא. אישור הכנסת הופך אותו לנציג בנחר. למעשה הוא אנו אלא מטונה מסעם המטשלה, מבין חברי הכנסת.
 אשר למסירת הודעה לכנסת על חלוקת הסמכויות, בחוק נאמר "במסגרת העניינים שהוקצו והסמכויות שהוענקו לו", ואלה הם עניינים רבים ומסתובים. אין להכניס לחוק את החידוש הזה, אגב הדיון המצומצם שבפנינו.

י. הררי:
 אני מציע למחוק את המלה "אחד" בנוסח הקיים. שמעתי בכנסת כמה נימוקים בעד הצעת החוק הזאת: שהצורך במינוי סגן שר נובע מהצרכים הרבים במשרד, או שיש צרכים קואליציוניים שאין לזלזל בהם - כפי שאמר חבר הכנסת לבון - או הנימוק שגם את מספר השרים לא הגבילו. אם כן, אין צורך להגביל זאת לשני סגני שרים, אם יהיה כתוב בחוק שאפשר למנות שניים, יהיו תמיד שניים. לעומת זאת אם יהיה כתוב שמוותר למנות סגן שר, הטעם הטוב ינהל את העניינים, כפי שזה לגבי מספר השרים.
 אני מתנגד להצעת חבר הכנסת בגין. אינני מסכים שהצעה זו היא נושא חדש. כאשר מדובר על סגן שר, מותר להציע כל הצעה במסגרת הנושא הזה.

- הוחלט:**
1. לדחות את הצעת י.ש. רוזנברג וי. הררי האומרת למחוק בנוסח הקיים את המלה "אחד" אחרי המלים "סגן שר", במקום התיקון המוצע. הסתייגות לי.ש. רוזנברג, י. הררי, ע. איכילוב.
  2. לדחות את הצעת י. שופמן לגביל את תקפו של החוק לשנה אחת. הסתייגות לי. שופמן, ע. איכילוב.
  3. לדחות את הצעת ס. בגין להוסיף כי מינוי של סגן שר שני למשרד יהיה טעון אישור הכנסת. הסתייגות למ. בגין, ע. איכילוב.
  4. לקבל את הצעת המטשלה ללא שינוי.

היו"ר נ. נצר:
 אני אביא את הצעת החוק לכנסת, אבל אנקש מחבר הכנסת אזניה לענות למסתייגים.